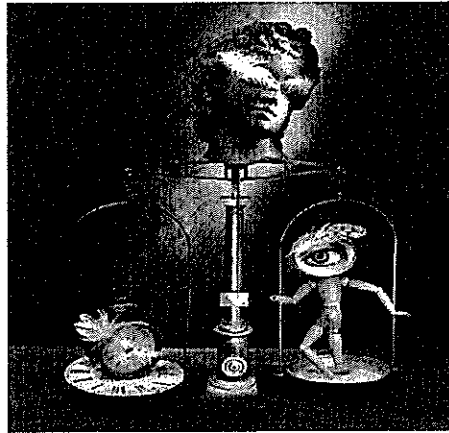

Blind Justice

“...นักวิเคราะห์ชาวยุโรปหลายท่านได้ตั้งข้อสังเกตว่า
สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนได้ทำให้การดำเนินงาน
ของสหภาพยุโรปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
เพื่อรองรับการขยายสมาชิกภาพและความท้าทายต่างๆ
ที่สหภาพยุโรปจะต้องเผชิญในอนาคต...”

ABSTRACT

THE FUTURE OF EUROPEAN UNION AFTER THE IMPLEMENTATION OF LISBON TREATY

Worakul Sanguankaeo

After the refuse to ratify the Draft Treaty Establishing a Constitution for Europe by certain member states, the EU Constitution could not be entered into force. This shock phenomenon was still reverberating around Europe and the future of Europe remained unstable. Until, Head of State and Government met in Lisbon on 18th and 19th October 2007 approved the new reform Treaty called "Lisbon Treaty," which replaces the draft Treaty establishing a Constitution for Europe. This new Treaty introduces modifications both to the Treaty on European Union (Maastricht Treaty) and the Treaty establishing the European Community (Rome Treaty). The Lisbon Treaty has to be ratified by the 27 Member States before 1st January 2009 in order to enter into force.

This article will explore the purpose and important details of the Lisbon Treaty. Moreover, it stresses the major reform of European Union promulgated in the Treaty of Lisbon that will bring modification to the Future of European Union. Finally, the author hopes that this article would be the informal guideline for those who are interested in European Affairs particularly the future of European Union after the implementation of the Lisbon Treaty.

Keywords: Lisbon Treaty, EU Constitution, European Integration

อนาคตของสหภาพยุโรป หลังจากการบังคับใช้สนธิสัญญาลิสบอน

วรลักษณ์ สงวนแก้ว

บทนำ

ภายหลังจากการที่รัฐสมาชิกบางประเทศไม่ได้ทำการให้สัตยาบันร่างสนธิสัญญาก่อตั้งรัฐธรรมนูญยุโรป (The Draft Treaty Establishing a Constitution for Europe) ร่างสนธิสัญญานับดังกล่าวจึงไม่สามารถมีผลใช้บังคับได้ตามกรอบระยะเวลาที่ร่างสนธิสัญญานับดังกล่าวกำหนดปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ทำให้สถานะทางการเมืองของสหภาพยุโรปประสบกับความความตึงเครียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับผู้นำของรัฐสมาชิกสหภาพยุโรปประเทศต่างๆ สถานการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่การประชุมสุดยอดในระดับผู้นำของรัฐสมาชิกและแนวคิดในการจัดทำสนธิสัญญานับใหม่แทนที่ร่างสนธิสัญญาก่อตั้งรัฐธรรมนูญยุโรปที่ได้รับการปฏิเสธจากพลเมืองของรัฐสมาชิกบางประเทศ จนกระทั่งปลาย ค.ศ. ๒๐๐๗ ผู้นำของรัฐสมาชิกสหภาพยุโรปได้มาประชุมร่วมกัน ณ กรุงลิสบอน ประเทศโปรตุเกส เพื่อลงนามในสนธิสัญญานับใหม่ของสหภาพยุโรปที่มีชื่อว่า “สนธิสัญญาลิสบอน” โดยที่สนธิสัญญานับดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับแทนร่างสนธิสัญญาก่อตั้งรัฐธรรมนูญสหภาพยุโรป และแก้ไขในสาระสำคัญของสนธิสัญญาสหภาพยุโรป (Maastricht Treaty) และสนธิสัญญาก่อตั้งประชาคมยุโรป (Rome Treaty) ทั้งนี้สนธิสัญญาลิสบอนจะมีผลใช้บังคับได้เมื่อมี

การให้สัตยาบันจากรัฐสมาชิก จำนวน ๒๗ ประเทศ ภายในเดือนมกราคม ค.ศ. ๒๐๐๙

บทความเรื่องนี้ผู้เขียนจะขอนำเสนอถึงหลักการและสาระสำคัญของสนธิสัญญาลิสบอน นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปสหภาพยุโรปที่เกิดจากสนธิสัญญาลิสบอนในหลายๆ ประการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจเกี่ยวกับการบูรณาการของสหภาพยุโรปในเชิงลึกและเป็น การประเมินอนาคตของสหภาพยุโรปได้ในเบื้องต้น

สหภาพยุโรปดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของสนธิสัญญาหลายฉบับ โดยสนธิสัญญาบางฉบับได้มีการบังคับใช้มาเป็นเวลา ๕๐ กว่าปีนับตั้งแต่มีการก่อตั้งประชาคมยุโรป ยิ่งไปกว่านั้น นับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๙๐ สหภาพยุโรปต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายใหญ่ๆ ในสองประการ กล่าวคือ การขยายสมาชิกภาพด้วยการรับรัฐสมาชิกใหม่ๆ และปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพในการดำเนินงานตลอดจนการสร้างความร่วมมือของรัฐสมาชิกที่มีความหลากหลายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าวสนธิสัญญาลิสบอนจึงถือกำเนิดขึ้นเพื่อรองรับการขยายสมาชิกภาพ และปฏิรูปการทำงานของสหภาพยุโรปในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตามนักนิติศาสตร์ชาวยุโรปหลายท่านได้ตั้งข้อสังเกตว่าแม้สนธิสัญญาฉบับใหม่จะไม่ใช้คำว่ารัฐธรรมนูญและมีการตัดบทบัญญัติต่างๆ ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ความเป็นรัฐชาติในด้านต่างๆตามที่ปรากฏในร่างสนธิสัญญาจัดตั้งรัฐธรรมนูญยุโรป อย่างไรก็ตามสนธิสัญญาลิสบอนยังคงหลักการและสาระสำคัญเดิมของร่างสนธิสัญญาจัดตั้งรัฐธรรมนูญยุโรปไว้หลายประการ หากรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปได้ทำการให้สัตยาบันสนธิสัญญาลิสบอนสนธิสัญญาฉบับดังกล่าว จะมีผลใช้บังคับใน ค.ศ. ๒๐๐๙ อันจะส่งผลให้สหภาพยุโรปต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. การทำให้สหภาพยุโรปมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมาสหภาพยุโรปได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า สหภาพยุโรปเป็นเพียงองค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่มีสภาพเหนือรัฐและเป็นการรวมตัวของรัฐสมาชิกแบบหลวมๆ ยิ่งไปกว่านั้นพลเมืองของสหภาพยุโรปก็แทบจะไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหภาพยุโรปเท่าใดนัก เนื่องจากรัฐสมาชิกจะเป็นผู้ดำเนินการกับสหภาพยุโรปเป็นส่วนมากและถึงแม้ว่าสนธิสัญญาบางฉบับของสหภาพยุโรปจะได้จัดตั้งกลไกต่างๆ ที่ส่งเสริมระบบการทำงานของสหภาพยุโรปให้มีความเป็นประชาธิปไตยแล้ว แต่ในทางปฏิบัติมักเกิดปัญหาในการบังคับใช้เป็นอย่างมาก ประเด็นดังกล่าวได้ทำให้ผู้นำของสหภาพยุโรปตระหนักว่า หากปล่อยให้สถานการณ์ยังคงดำเนินไปในรูปแบบดังกล่าว ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพยุโรปและพลเมืองยุโรปจะมีความเปราะบางมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลกระทบต่อการบูรณาการของสหภาพยุโรปในอนาคต ดังนั้นสนธิสัญญาสิทธิบัตรจึงกำหนดกลไกที่ส่งเสริมให้สหภาพยุโรปมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ดังนี้

๑.๑ การทำให้สิทธิของพลเมืองยุโรปมีความโปร่งใสและสามารถใช้บังคับได้จริง

นับตั้งแต่สหภาพยุโรปได้มีการจัดทำกฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐาน (The Charter of Fundamental Rights) ใน ค.ศ. ๒๐๐๐ สิทธิขั้นพื้นฐานประเภทต่างๆ ของพลเมืองยุโรปก็ได้ถูกนำมาประมวลไว้อย่างเป็นระบบซึ่งทำให้พลเมืองยุโรปได้รับทราบถึงสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทต่างๆ ของพวกเขาตามที่กฎหมายสหภาพยุโรปได้รับรองไว้ สำหรับสถานะทางกฎหมายของกฎบัตรฉบับดังกล่าวนั้น ก่อนที่จะมีการรับรองสถานะทางกฎหมายกฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรปเป็นเพียงคำประกาศทางการเมืองระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก (Political Declaration between European Union and Member states) ซึ่งเมื่อสนธิสัญญาสิทธิบัตรมีผลใช้บังคับใน ค.ศ. ๒๐๐๙ สถานะทางกฎหมายของกฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานจะมีค่าเทียบเท่ากับสนธิสัญญาของสหภาพยุโรปและจะมีผลผูกพันรัฐสมาชิกสหภาพยุโรป และพลเมืองยุโรปโดยตรง นอกจากนี้สนธิสัญญาสิทธิบัตรได้ตระหนักถึง

ความสำคัญของกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างสหภาพยุโรปกับภาคประชาสังคมและองค์กรอื่นๆ ซึ่งแนวคิดในการให้ภาคประชาสังคม หน่วยงานตลอดจนสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหภาพยุโรปเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานของสหภาพยุโรปนั้นมีมานานแล้วเพียงแต่สนธิสัญญาลิสบอนได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น

๑.๒ การบัญญัติรับรองสิทธิใหม่ๆ ให้กับพลเมืองยุโรป

ในการที่จะทำให้พลเมืองยุโรปเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสหภาพยุโรป สนธิสัญญาลิสบอนได้บัญญัติรับรองสิทธิใหม่ๆ ให้กับพลเมืองยุโรปในด้านต่างๆ เช่น สิทธิในการริเริ่มของพลเมืองยุโรป เช่น การบัญญัติให้พลเมืองยุโรปจำนวนตั้งแต่หนึ่งล้านคนขึ้นไป มีสิทธิในการเรียกร้องให้คณะกรรมาธิการยุโรปออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองยุโรปโดยตรง ตลอดจนบทบัญญัติใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับการจ้างงานการประกันสังคม และการสร้างมาตรการป้องกันเกี่ยวกับการห้ามการเลือกปฏิบัติด้านต่างๆ ให้มีผลใช้บังคับกับพลเมืองยุโรปอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๑.๓ การเพิ่มบทบาทให้กับรัฐสภาของรัฐสมาชิก

การเพิ่มบทบาทให้กับรัฐสภาของรัฐสมาชิกมีส่วนช่วยให้แนวคิดเรื่องการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยของสหภาพยุโรปเป็นไปโดยง่ายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สนธิสัญญาลิสบอนได้เปิดโอกาสให้รัฐสภาของรัฐสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำงานกับสถาบันของสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น บทบัญญัติใหม่ๆ ในสนธิสัญญาลิสบอนที่เป็นการเพิ่มบทบาทรัฐสภาของรัฐสมาชิก มีดังต่อไปนี้

- การกำหนดให้รัฐสภาของรัฐสมาชิกสามารถใช้มาตรการในการตรวจสอบการดำเนินงานของสหภาพยุโรปภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก หลักการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสหภาพยุโรป

และรัฐสมาชิก หรือ Subsidiarity คือ การที่สหภาพยุโรปมีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารบางประเภท เนื่องจากรัฐสมาชิกได้ถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยไปให้กับสหภาพยุโรปแล้ว สนธิสัญญาลิสบอนกำหนดให้รัฐสภาของรัฐสมาชิกสามารถหักห้ามการดำเนินงานใดๆ ของสหภาพยุโรปที่ไม่เคารพในหลักการแบ่งแยกอำนาจ กล่าวคือ ถ้ารัฐสภาของรัฐสมาชิกจำนวนหนึ่งในสามพิจารณาว่าการกระทำของสถาบันของสหภาพยุโรปไม่เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าสหภาพยุโรปสามารถดำเนินนโยบายนั้นต่อไป จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกนโยบายนั้น เป็นต้น และในกรณีที่รัฐสภาของรัฐสมาชิกส่วนใหญ่ เห็นว่าข้อเสนอสมควรที่จะต้องมีการทบทวนแต่คณะกรรมาธิการยุโรปยังคงดำเนินการในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมาธิการจะต้องชี้แจงถึงเหตุผล และนำเรื่องดังกล่าวขึ้นสู่การพิจารณาของรัฐสภายุโรปและสภาแห่งสหภาพยุโรปว่าจะสามารถดำเนินการเรื่องนั้นต่อไปได้หรือไม่

- การนำกลไกการแจ้งเตือนล่วงหน้ามาใช้บังคับ เช่น การแจ้งเตือนให้รัฐสภาของรัฐสมาชิกทราบในกรณีที่หลักการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิกกำลังได้รับการละเมิด

- การทบทวนการดำเนินนโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมและสิทธิเสรีภาพของสหภาพยุโรปสามารถกระทำได้หากรัฐสภาของรัฐสมาชิกจำนวนหนึ่งในสามเห็นความเห็นในเชิงลบต่อการดำเนินนโยบายดังกล่าว

- การให้อำนาจรัฐสภาของรัฐสมาชิกในการให้ความเห็นต่อร่างกฎหมายของสหภาพยุโรปซึ่งจะทำให้กระบวนการพิจารณากฎหมายสหภาพยุโรปมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

๑.๔ การเพิ่มอำนาจให้กับรัฐสภายุโรป

รัฐสภายุโรปคือสถาบันที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากพลเมืองของสหภาพยุโรปนักวิชาการชาวยุโรปได้กล่าวไว้ว่ารัฐสภายุโรปคือสถาบันที่เป็น

เครื่องสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยของสหภาพยุโรป สนธิสัญญา
ลิสบอนได้เพิ่มอำนาจให้กับรัฐสภายุโรปในสามประการดังต่อไปนี้

- สนธิสัญญาลิสบอนได้ปรับปรุงกระบวนการด้านนิติบัญญัติของ
สหภาพยุโรปโดยการขยายอำนาจในการตัดสินใจร่วมระหว่างรัฐสภายุโรปและ
คณะมนตรีสหภาพยุโรปในด้านต่างๆ อีกกว่า ๕๐ รายการ ซึ่งจะทำให้อำนาจใน
ด้านนิติบัญญัติของรัฐสภายุโรปเทียบเท่ากับคณะมนตรี สหภาพยุโรปโดยการ
เปลี่ยนแปลงกระบวนการนิติบัญญัติ ภายใต้ชื่อ "co-decision procedure" เป็น
"ordinary legislative procedure"

- รัฐสภายุโรปได้รับสิทธิเท่าเทียมกับคณะมนตรีของสหภาพยุโรปใน
การให้การอนุมัติงบประมาณประจำปีของสหภาพยุโรปโดยการจัดตั้งกรอบ
รายงานทางการเงินประจำปี ทั้งนี้สนธิสัญญาลิสบอนได้ทำการยกเลิกวิธีการ
งบประมาณของสหภาพยุโรปในอดีตโดยมุ่งเน้นให้รัฐสภายุโรปและคณะมนตรี
ของสหภาพยุโรปสามารถใช้อำนาจในการอนุมัติงบประมาณร่วมกัน

- การกำหนดให้อำนาจในการทำข้อตกลงระหว่างประเทศของสหภาพ
ยุโรปเป็นของรัฐสภายุโรป โดยรัฐสภายุโรปจะเป็นผู้ให้ความยินยอมในการทำ
ข้อตกลงระหว่างประเทศของสหภาพยุโรปทั้งหมด

๒. การทำให้การดำเนินงานของสหภาพยุโรปเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

นักวิเคราะห์ชาวยุโรปหลายคนได้ตั้งข้อสังเกตว่า สนธิสัญญาลิสบอน
ได้ทำให้การดำเนินงานของสหภาพยุโรปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อ
รองรับการขยายสมาชิกภาพและความท้าทายต่างๆ ที่สหภาพยุโรปจะต้องเผชิญ
ในอนาคต สนธิสัญญาลิสบอนได้ทำให้การดำเนินงานของ สหภาพยุโรปเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๒.๑ การแบ่งแยกขอบอำนาจระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก

หลักการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิกมีมานานแล้วแต่สนธิสัญญาลิสบอนได้ทำให้หลักการดังกล่าวมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นซึ่งหลักการดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงหลักความรับผิดชอบของสถาบันของสหภาพยุโรปต่อรัฐสมาชิกได้เป็นอย่างดี หลักการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิกตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการของการที่สหภาพยุโรปสามารถดำเนินการภายใต้ขอบอำนาจที่ได้รับการมอบหมายจากรัฐสมาชิก กล่าวคือกิจการใดๆ ที่รัฐสมาชิกไม่ได้ถ่ายโอนอำนาจหรือทำข้อตกลงไว้กับสหภาพยุโรป สหภาพยุโรปย่อมไม่สามารถกระทำได้ การแบ่งแยกขอบอำนาจระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก มีดังนี้

○ ขอบอำนาจเฉพาะของสหภาพยุโรป

อำนาจเฉพาะของสหภาพยุโรปคืออำนาจเด็ดขาดด้านต่างๆที่รัฐสมาชิยินยอมให้สหภาพยุโรปดำเนินการได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากรัฐสมาชิกแต่อย่างใด สนธิสัญญาลิสบอนได้นำขอบอำนาจเฉพาะของสหภาพยุโรปที่มีมาแต่เดิมมาบัญญัติไว้ให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยกำหนดอำนาจเฉพาะไว้ เช่น สหภาพศุลกากร การออกและการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายตลาดภายในของสหภาพยุโรป นโยบายด้านการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้เงินสกุลยูโร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลโดยเฉพาะในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกันกับนโยบายด้านการประมง นโยบายด้านการค้า และอำนาจในการทำข้อตกลงระหว่างประเทศ

○ ขอบอำนาจร่วมของสหภาพยุโรป

ขอบอำนาจร่วมของสหภาพยุโรปคือกิจการและนโยบายต่างๆ ที่สหภาพยุโรปและรัฐสมาชิกใช้ในการตัดสินใจและดำเนินการร่วมกันซึ่งประกอบไปด้วย นโยบายทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค การคมนาคม ความมั่นคงและกระบวนการยุติธรรม กระบวนการวิจัยและการพัฒนา การให้

ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม สำหรับขอบอำนาจร่วมที่ถือกำเนิดใหม่ ภายใต้สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนคือกิจการด้านการพลังงานและอวกาศ

○ ขอบอำนาจที่อาศัยความร่วมมือระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก

ขอบอำนาจที่อาศัยความร่วมมือระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก ประกอบไปด้วยความร่วมมือทางด้านสุขภาพ อุตสาหกรรม วัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการศึกษา สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนได้กำหนดขอบอำนาจที่อาศัยความร่วมมือระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิกใหม่ๆ เช่น ความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญา การท่องเที่ยวและการกีฬา เป็นต้น

๒.๒ การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของสหภาพยุโรป

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนได้ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของสหภาพยุโรป เพื่อให้ สหภาพยุโรปสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการขยายสมาชิกภาพของ สหภาพยุโรปในอนาคต ดังนี้

- การทำให้กระบวนการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากขยายการดำเนินการไปสู่การออกนโยบายใหม่ๆ เช่น นโยบายด้านผู้พลัดถิ่นและการลี้ภัยตลอดจนความร่วมมือทางด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

- ในอดีตน้ำหนักในการลงคะแนนเสียงของรัฐสมาชิกจะขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกรัฐสภาของยุโรป สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนได้เปลี่ยนน้ำหนักของคะแนนเสียงของรัฐสมาชิกโดยการคำนึงถึงสัดส่วนของรัฐและจำนวนประชากร ที่ประชุมคณะมนตรีจะเริ่มใช้วิธีการ double majority voting (ร้อยละ ๕๕ ของจำนวนประเทศสมาชิก ซึ่งต้องมีประชากรรวมกันร้อยละ ๖๕ ต้องเห็นชอบ) เพื่อกำหนดน้ำหนักการออกคะแนนเสียงในวิธี qualified majority voting ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้อิทธิพลของรัฐสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของสหภาพยุโรปลดลง

- จัดวาระการดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของสถาบันสหภาพยุโรปต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงการสรรหาบุคคลผู้จะมาดำรงตำแหน่งประธานของสหภาพ

อนาคตของสหภาพยุโรปหลังจากการบังคับใช้สนธิสัญญาลิสบอน

ยุโรปจากการให้มีการหมุนเวียนทุก ๖ เดือน มาเป็นการเลือกตั้ง ซึ่งจะมีวาระการดำรงตำแหน่งเพียง ๒ ปีครึ่ง ซึ่งจะช่วยให้สหภาพยุโรปดำเนินงานต่อเนื่องและมีเอกภาพ และการลดจำนวนของคณะกรรมการยุโรป เช่น ในอีก ๗ ปี ข้างหน้า (ค.ศ. ๒๐๑๔) จำนวนคณะกรรมการยุโรปจะเหลือจำนวนเท่ากับ ๒/๓ ของประเทศสมาชิก กล่าวคือ ๑๗ คน (หากมีประเทศสมาชิก ๒๗ ประเทศ)

๓. การทำให้สหภาพยุโรปเป็นที่ยอมรับในเวทีระดับโลกมากยิ่งขึ้น

๓.๑ การกำหนดสถานะทางกฎหมายของสหภาพยุโรปให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในอดีตสถานะทางกฎหมายของสหภาพยุโรปไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ในสนธิสัญญา จนกระทั่งสนธิสัญญาสหภาพยุโรปในมาตราแรกได้บัญญัติไว้ว่าสหภาพยุโรปตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะให้พลเมืองยุโรปเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรป มาตราดังกล่าวได้สร้างเอกลักษณ์และสถานะทางกฎหมายของสหภาพยุโรปในเวทีระหว่างประเทศด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ จากนั้นสนธิสัญญาอัมสเตอร์ดัมได้กล่าวถึงสถานะทางกฎหมายโดยปริยายของสหภาพยุโรปไว้ในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๘ ซึ่งกำหนดให้สหภาพยุโรปมีอำนาจในการทำข้อตกลงที่เกี่ยวกับนโยบายร่วมในด้านต่างๆ ซึ่งในเวลาต่อมาสนธิสัญญานี้ยังได้กำหนดขอบอำนาจในการดำเนินงานของสหภาพยุโรปให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นสนธิสัญญาลิสบอนจึงได้ทำการส่งเสริมสถานะทางกฎหมายของสหภาพยุโรปในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีบทบาทด้านต่างๆ ในเวทีโลกโดยกำหนดสถานะทางกฎหมายของสหภาพยุโรปให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำข้อตกลงระหว่างประเทศและการเข้าเป็นภาคีขององค์การระหว่างประเทศต่างๆ สิ่งดังกล่าวได้ทำให้สหภาพยุโรปมีความเป็นเอกภาพในการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น

๓.๒ การกำหนดตำแหน่งใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศของสหภาพยุโรป

สนธิสัญญาลิสบอนได้สร้างตำแหน่งใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสหภาพยุโรป กล่าวคือ ตำแหน่งผู้แทนระดับสูงทางด้านการต่างประเทศและความมั่นคง ซึ่งมีความรับผิดชอบในการเป็นตัวแทนของสหภาพยุโรปในด้านการต่างประเทศ ความมั่นคงและการดำเนินความสัมพันธ์ทางด้านการทูตต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศที่สามารถหารือกันในระยะกว้างกว่าเดิม ทั้งนี้จะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวโดยที่ประชุมคณะมนตรีระดับผู้นำและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสหภาพยุโรปโดยจะเข้ารับตำแหน่งเมื่อสนธิสัญญากรุงลิสบอนมีผลบังคับใช้

๓.๓ การสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสำคัญๆ ในระดับ
ระหว่างประเทศ

สนธิสัญญาลิสบอนจะทำให้สหภาพยุโรปให้ความสนใจกับประเด็นด้านนโยบายและสิ่งท้าทายที่สำคัญต่างๆ ที่สหภาพยุโรปกำลังเผชิญอยู่ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พลังงาน ในปัจจุบันสหภาพยุโรปสนับสนุนกระแสโลกาภิวัตน์และยึดมั่นในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การพัฒนาและความมั่นคง นอกจากนี้สหภาพยุโรปได้เน้นย้ำความสำคัญของการทำการปฏิรูปองค์การอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างตลาดร่วมและเพิ่มการลงทุนด้านการวิจัย นวัตกรรมและการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน กล่าวโดยสรุปนโยบายหลักๆ ของสนธิสัญญาลิสบอน คือ การให้ความสำคัญด้านพลังงาน และกำหนดยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาโลกร้อน การจัดการนโยบายการค้าเพื่อกลุ่มชาติสมาชิกและการรวมกันเป็นปีกแผ่นต่อสู้กับลัทธิก่อการร้าย รวมถึงการให้ความช่วยเหลือระหว่างรัฐสมาชิกในกรณีที่เกิดภัยพิบัติประเภทต่างๆ ทันทีที่รัฐสมาชิกร้องขอความช่วยเหลือ

อนาคตของสหภาพยุโรปหลังจากการบังคับใช้สนธิสัญญาลิสบอน

๓.๔ การส่งเสริมคุณค่าและเอกลักษณ์ของสหภาพยุโรป

สนธิสัญญาลิสบอนได้สร้างหลักประกันกับรัฐสมาชิกว่าสหภาพยุโรปจะ
ไม่เป็นองค์กรที่มีสภาพเหนือรัฐที่มีการรวมศูนย์อำนาจไว้แต่เพียงอย่างเดียว โดย
สนธิสัญญานับดังกล่าวมีมาตรการบางประการที่เน้นย้ำขอบอำนาจและการ
เคารพเอกลักษณ์ของรัฐสมาชิก นอกจากนี้สนธิสัญญานับดังกล่าว ได้มีบัญญัติ
ว่า คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เสรีภาพ ประชาธิปไตย ความเท่าเทียมกัน หลักนิติ
ธรรมและการเคารพสิทธิมนุษยชน คือ คุณค่าทางกฎหมายหลักๆของสหภาพ
ยุโรป ซึ่งได้นำมาบัญญัติไว้ในส่วนแรกของสนธิสัญญาลิสบอน และยังเป็นคุณค่า
ทางกฎหมายของรัฐสมาชิกกล่าวโดยสรุปคุณค่าและเอกลักษณ์ของสหภาพยุโรป
ได้ทำให้สหภาพยุโรปเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น

บทส่งท้าย

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่าหากสนธิสัญญาลิสบอนมีผลบังคับใช้ใน ค.ศ.
๒๐๐๙ กลไกต่างๆ ที่ปฏิรูปการดำเนินงานของสหภาพยุโรปในสนธิสัญญา
ลิสบอนจะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสหภาพยุโรป ตลอดจนการทำให้
รัฐสมาชิกจำนวน ๒๗ ประเทศ มีความเป็นเอกภาพและสามารถสร้างความ
ร่วมมือในด้านต่างๆ ได้โดยง่าย ซึ่งอนาคตของสหภาพยุโรปหลังจากที่มีการ
บังคับใช้สนธิสัญญาลิสบอนจะเป็นอย่างไรนั้นเป็นสิ่งที่ต้องติดตามกันต่อไป

บรรณานุกรม

The Treaty of Lisbon: Implementing the Institutional Innovations, Joint Study
CEPS, EGMONT and EPC, November 2007.

Understanding the Lisbon Treaty, Working paper of the Robert Schuman
Foundation, 2007.

The Presidency Conclusion of the Brussels, European Council, 21/22 June
2007.